

Heemkundige Kring

MAGAZINE

Dr. Croquet - Walem

POLDER BATTENBROEK
Bos- en landschapsgebied
MATIG UW SNELHEID
en geniet van de natuur

Colofon

Dit magazine is een uitgave van de vzw Heemkundige Kring Dr. Croquet Walem

vzw Heemkundige Kring Dr. Croquet Walem
Kloosterstraat 76 | B-2800 Walem
www.heemkundewalem.be
info@heemkundewalem.be

Jaargang 3, nummer 14, herfst 2009

U kunt lid worden door overschrijving van 7 euro op rekeningnummer 733-2426000-60. Dan krijgt u de volgende nummers van ons tijdschrift in uw bus.

Redactie en medewerkers van dit nummer:
Annick De Greve, Frans De Greve, Richard Hofmans, Hugo Rom, Pieter Van Beersel, Jan Van Buggenhout, Tom Van Buggenhout, Albert Verbiest, Dirk Verreth, Kris Verreth

Wij danken in het bijzonder onze ereleden:

Aluminiumconstructies Freddy Andries
Jan Bergé
Jos De Wael (Bevepal)
John De Wilde
Apotheek Govvaerts
Jan Kuypers (Het Oude Klooster)
Dokter Jo Liekens
Eddy & Annabel Merckx-Tanghe
Paul Morrens
Peeters-Van Laer Schrijnwerkerij
Willy Pittoors (Elektro Pittoors)
Jaak & Lea Poot-Janssens
Alex Ressler
Frans Rijmenams
Hugo Rom
Bouwwerken Dirk Van de Brul
Vecarts Bart Van der Kuylen
Dokter Urbain Van Walleghem

Inhoud

Editoriaal

Werken aan de E19...
gegarandeerd verkeersoverlast in Walem!

Battenbroek en zijn toekomst

Het is niet meer wat het geweest is en het zal nooit niet meer worden wat het was - we raden u aan er nog eens te gaan wandelen voor het er weer helemaal anders uitziet...

De Brabantse omwenteling

Keizer-koster Jozef II zorgde in onze gewesten en in Walem voor een pittige tweestrijd tussen Statisten en Vonckisten

Walemse volksfiguren uit de 20ste eeuw

Ditmaal passeren marginale figuren zoals de landlopers en de tjoek-tjoek de revue

Velodroom

Een andere kijk op het succes van de Walemse velodroom, zoals gepubliceerd in het tijdschrift Cyclink

50 jaar in het nieuws

1959: Geen gebrek aan artikels over Walem in dat jaar - de lokale correspondenten werkten blijkbaar hard, en de nieuwe spelling (die ondertussen alweer naar de papiermand is verwezen) deed haar intrede: zie 'sukses', 'sympatieke', 'gemeentesekretaris'

De Koninklijke Fanfare Concordia

Na 1903 werden de sappige anekdotes over de fanfare niet meer neergeschreven en moeten we het stellen met feiten, cijfers en foto's

Het molenhuis

'Allo, 'Allo! in Walem, niet met René, Edith en Yvette, maar met Victor Feremans en ir. Ploiselle in de hoofdrollen

Onze auto, onze vrijheid?

Augustus 2009, een warme zomeravond. Liggend op mijn rug staar ik naar de hemel en zie hoe de sterren zich langzaam tonen, nu de zon verder en verder wegzakt in het westen. Het geluid van de N1 blijft hard klinken, veel te hard voor dit uur van de dag. Lichte en zware wagens rijden voorbij, snel, mogelijk zelfs te snel... veel wagens. Zo is het al de hele dag, urenlang file, soms zelfs in de beide richtingen. Aan de kant van de E19 klinkt een ander geluid: het tergend schrapen van beton en het doffe geluid van een grote drillboor.

Die dag waren de werken begonnen op de autostrade; reeds weken voordien waren ze aangekondigd met grote trom.

En zo werd Walem-dorp midden augustus verstikt door een langzaam kronkelende wurgslang van voertuigen, die schokkend en puffend vooruit wentelde.

Wie op weg moest, zocht de sluiptwegen. Alle burens wisselden in stilte en zonder grote gebaren tips uit: "Let op! De baan naar Battel is ook toe.", "De betonnen blokken in de Blokhuisstraat zijn weg, daar kan je door".

Liggend op mijn rug en speurend naar het sterrenbeeld Orion, denk ik terug aan het stukje dat Maurice Van Oosthoven in het laatste exemplaar van dit tijdschrift schreef: "We speelden in het midden van de straat, tot er iemand riep: "Een auto aan het fort", waarna we rustig plaats maakten". Er is geen eeuw tussen de schreeuw "auto aan het fort" en deze warme zomeravond, die maar niet wil overgaan in een rustige nacht.

De leuze uit de jaren '60: 'Onze auto, onze vrijheid', gaat niet meer op. Dagelijks slibben de wegen naar het hart van iedere grootstad dicht, het hart van de grootstad zelf pompt als net voor een infarct. We zijn verslaafd aan onze auto, of eerder nog: we zijn verslaafd aan verplaatsingen.

Driekwart eeuw heeft afstanden kleiner gemaakt: zich verplaatsen gaat nu sneller en verder. Een uitstap naar zee was toen een verre trip, speels en avontuurlijk. Voor de reizigers die terugkwamen van een bedevaart naar Lourdes, kwam men massaal op straat, want zo'n bedevaart, dat was pas gedurfd. Tegenwoordig is een reis naar Latijns-Amerika, Afrika of Bora-Bora niks speciaals meer, want hoog in de lucht vreten de vliegtuigen de kilometers weg.

Voor de moderne mens die verslaafd is aan verplaatsingen heeft Walem een fantastische ligging: de autostrade is vlakbij; zonder files ben je in een handvol minuten in Antwerpen of Brussel. Het station van Mechelen is ook vlakbij, met treinen die alle richtingen uitgaan. De luchthaven is op twintig minuten. Maar net zoals bij een patiënt met overgewicht kan het dan plots fout lopen: noodzakelijke werken aan de slagader die door Battenbroek gaat en Walem-dorp ligt te snakken naar adem, en dit onder de stralen van de zon die voor het eerst sinds jaren nog eens voor een zomer zorgde.

Het hoofdartikel van dit tijdschrift is gewijd aan een ander heet hangijzer dat boven ons dorp, en meer bepaald boven Battenbroek hangt. Dit artikel is ook de reden waarom dit tijdschrift zo laat in het najaar in uw brievenbus is gevallen: we hebben graag de vergadering van 22 oktober hierrond afgewacht om u heet van de naald (heet is duidelijk het adjectief dat bij dit onderwerp past) te kunnen berichten.

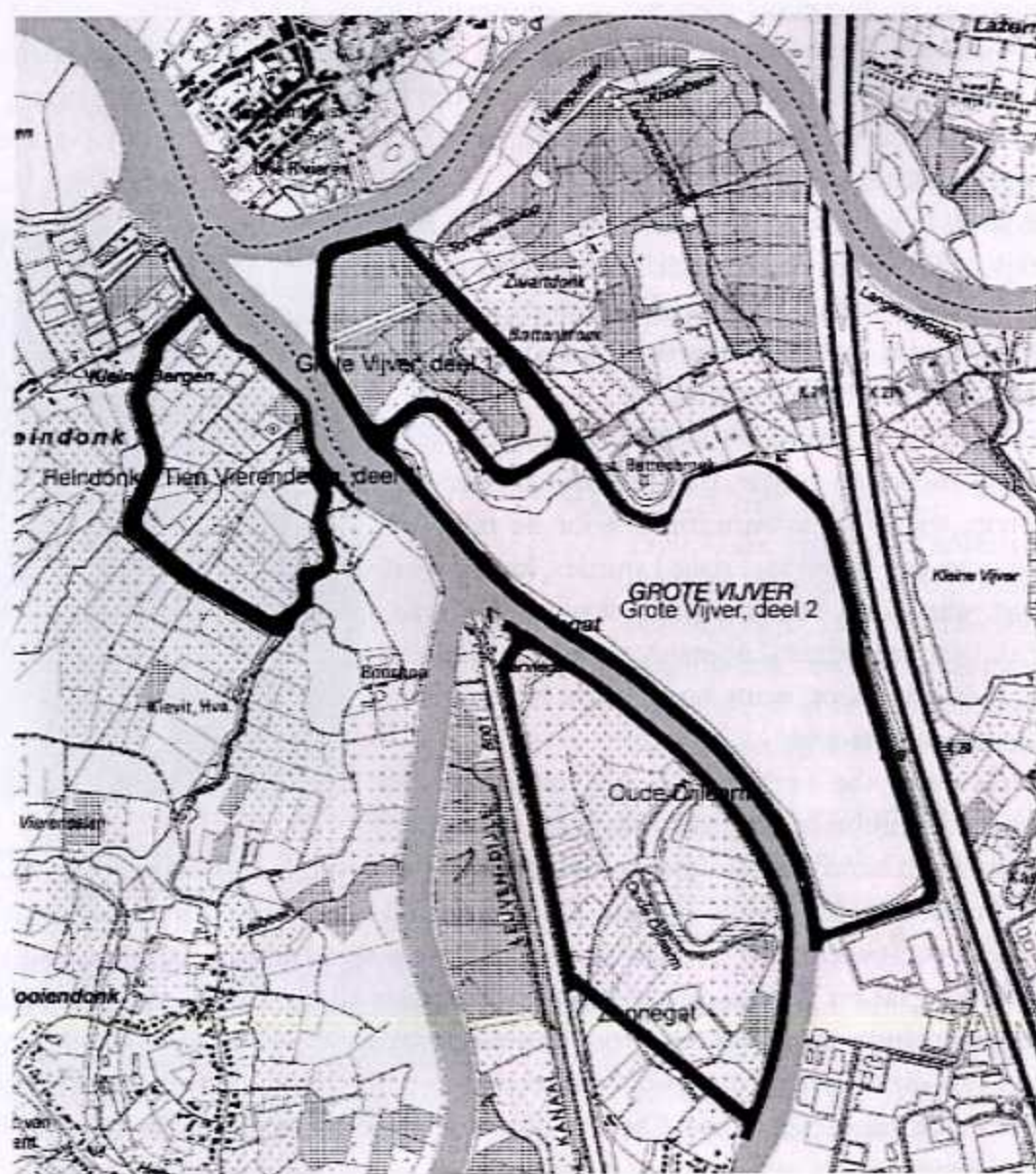

Battenbroek en zijn toekomst

Pieter Van Beersel, van het bestuur van Polder Battenbroek met argusogen op de Battenbroek, volgt de evoluties in verband met Battenbroek met argusogen op. Een verslag vers van de pers van onze reporter ter plaatse.

Enkele nummers terug gaven we reeds een kleine omschrijving van de situatie. Op 22 oktober 2009 werd een voorlopig 'MER' voorgesteld en wij hadden de mogelijkheid deze voorstelling bij te wonen en onze opmerkingen te geven als 'Openbaar Bestuur van Polder Battenbroek'. Het 'MER' is een Milieu Effecten Rapport en bestaat uit twee bundels, waarvan de eerste - met teksten en foto's - van 508 bladzijden. De tweede bundel is een bijlage en is niet genummerd. Hij bestaat uit een honderdtal kaarten. Het gaat hier niet over Battenbroek alleen maar wel over de aan te leggen 'Cluster Dijlemond' ter vrijwaring van de Stad Mechelen van mogelijke overstromingen. De Dijlecluster bestaat momenteel uit drie gebieden:

- Vierendelen te Heindonk
- Oude Dijlearm - Battel - Zennegat
- Battenbroek - Grote vijver deel 1 + 2

Kaart waarop GGG en GOG van de Dijlecluster werden aangeduid.

De dikke zwarte lijnen zijn de aan te leggen nieuwe ringdijken en de te verlagen bestaande rivierdijken langs Nete en Dijle.

Op de kaart hiernaast kunnen we de betrokken gebieden best situeren. Wij gaan enkel verder met het gedeelte Battenbroek, wat ons het meest aan het hart ligt. Er wordt gebruik gemaakt van de bestaande dijken van Dijle en Nete maar de hoogte ervan wordt aangepast. Verder worden deze gebieden omgeven door een nieuwe ringdijk op 8,35 m TAW⁽¹⁾ met een voetbreedte van ongeveer 50 meter.

Grote vijver deel 2 (GOG - Gecontroleerd Overstromingsgebied)

Wij beginnen met de grote vijver deel 2 omdat deze door de meesten onder ons gekend is als de waterskivijver. Wat verandert hier nu... Er zal een nieuwe ringdijk gebouwd worden vanaf de Dijle (Industrie Mechelen-Noord aan Bulo) richting autostrade (E19), verder lopend over de Blarenberglaan tot aan de tunnel van de Battenbroekweg. Deze dijk zal vanaf de tunnel de Battenbroekweg volgen tot aan het kapelletje van Battenbroek. Daar zal hij afbuigen naast de terreinen van FC Walem om zo achter het kasteel van Battenbroek

door te gaan en terug op de weg te komen aan de 'Polderhoeve'. De ringdijk gaat dan verder langs 'Pretersweg' om op de Netedijk aan te sluiten, maar dan zitten we al langs grote vijver deel 1. Achter het kasteel wordt er een tussendijk gebouwd om grote vijver deel één en twee te scheiden. Deze dijk zal dezelfde hoogte hebben als de verlaagde Dijledijk (7 m TAW).

Welke drastische veranderingen in grote vijver deel 2?

Blarenberglaan verdwijnt en er zal een nieuwe verharde weg ter vervanging boven op de ringdijk komen, maar waarschijnlijk minder breed. Er zal moeten voor gezorgd worden dat deze door de nooddiensten kan gebruikt worden wanneer de Battenbroekweg om één of andere reden afgesloten zou zijn. Wij denken hier vooral aan de hulpdienst 100 welke een regelmatige bezoeker is van het rustoord. De eerste grote ingreep na het bouwen van dijken en wegen is het afbreken van de aanlegplaatsen voor de boten. Er wordt een reeks nieuwe steigers gebouwd in de grote vijver deel 2 langs de zijde van Mechelen-Noord. Deze steigers zullen zo aangelegd worden dat zij met de waterstand mee kunnen veranderen, zodoende dat bij een hogere waterstand in de plas dit geen gevaar zou opleveren voor de boten eraan vastgemaakt, vlottende steigers dus. Een nieuw boothuis, restaurant zal eveneens aldaar gebouwd worden ter vervanging van het huidige langs de Battenbroekweg hetwelk onder de ringdijk zal vallen. Het is een belofte, een must van de destijds genomen beslissing door minister Peeters. De kapel van Battenbroek komt eveneens onder de dijk te liggen. Wij hopen dat de Kerkfabriek de nodige stappen heeft gezet tot aanvraag heropbouw boven op de ringdijk. De mogelijkheid hiervan was tijdens onze gesprekken vrij positief. Een tweetal hoogspanningsmasten van de elektriciteit dient ook verplaatst te worden. Verder wordt de bestaande Dijledijk verlaagd tot op een hoogte van 7 m TAW, wat wil zeggen dat dit GOG-gebied kans maakt te overstromen 1 keer om de 25 jaar. Hierbij wordt dan ook voldaan aan de wens van minister Peeters dat de mogelijkheid aan waterski te doen, moet blijven bestaan. Tot slot dient er een verbinding van de dijken aanwezig te zijn tussen grote vijver deel 1 en deel 2, voorzien van sluisen voor in- en uitwatering. Deze zullen pas in functie treden wanneer de waterkwaliteit dit toelaat om aan waterski te kunnen blijven doen. De kwaliteit van skiwater moet immers gelijk zijn aan die van zwemwater.

⁽¹⁾ De TAW (Tweede Algemene Waterpassing) is de referentiehoogte waartegenover hoogtemetingen in België worden uitgedrukt. Een TAW-boogte van 0 meter is gelijk aan het gemiddeld zeeniveau bij eb te Oostende.

Gebouwen welke zullen verdwijnen voor het GOG-gebied grote vijver deel 2: de brasserie Battenbroek en de kapel van Battenbroek.

Grote vijver deel 1 (GGG - Gecontroleerd overstromingsgebied met gereduceerd getij)

De nieuwe ringdijk sluit dus aan achter het kasteel en gaat door achter de 'Polderhoeve', welke gespaard blijft, en zo langs de 'Pretersweg' (langs de linkerzijde van de foto) naar de Nete toe. De Netedijk wordt verlaagd tot 6,50 m TAW, behalve tussen de 2 voetgangersbruggen over Nete en Dijle: daar blijft de dijk op het huidige niveau. De Dijledijk wordt verlaagd tot een hoogte van 7 m TAW (zelfde hoogte als de dijk tussen deel 1 en 2).

De 'Polderhoeve' welke gespaard blijft

De 'Pretersweg'

Welke drastische veranderingen in grote vijver deel 1?

Ongeveer 25 ha jong aangeplant bos dient te verdwijnen. Het gebied zal waarschijnlijk nog met ongeveer 10 cm verlaagd worden. Deze specie kan gedeeltelijk gebruikt worden voor de bouw van de ringdijk. Dit gebied zal dus tweemaal per dag onder water komen te staan en zal automatisch omgevormd worden tot een slikgebied. Momenteel is dit een fantastische broedplaats voor fazanten. Ook deze zullen hier niet meer kunnen overleven. Hopelijk zal hun plaats ingenomen worden door waterwild. Dit gebied zal

grotendeels niet meer toegankelijk zijn. Door dit bos loopt ook een waterleidingsbuis welke meer dan waarschijnlijk over Rumst dient omgeleid te worden.

Verder zal er eveneens een oude hoeve daterend van het jaar 1432 met de grond gelijk gemaakt worden. Ze valt ook in het gedeelte grote vijver deel 1. Deze oude boerderij werd uiteraard meermaals gerestaureerd. In 1953 na de overstroming heeft deze een grondige opknappbeurt gekregen door zwakte muren te vervangen, een nieuw rieten dak, enz. De oude schouw met Delftse steentjes werd bewaard en is nog steeds in dienst. De stenen met het jaartal 1432 (bouwjaar) en 1953 (restauratie) kunnen we vinden in de living. Tot op heden is dit alles op een goede manier bewaard gebleven. De laatste jaren werd er ook niet gezien op enkele euro's met betrekking tot de instandhouding van dit wooncomplex, waaronder vernieuwing van het rieten dak. Wij begrijpen niet dat men dergelijke mooie, zeer oude gebouwen niet wil redden en dat een gelijkaardige onbewoonbare hoeve welke op instorten staat, bewaard wordt. Op de grens van dit gebied staat eveneens nog een kapel welke in het GGG-gebied valt en dient afgebroken te worden.

De twee gebieden worden met elkaar verbonden door een buizencomplex onder de tussendijk met sluizen en schotbalken. In- en uitwateringssluizen zullen gebouwd worden op de Nete voor het GGG-gebied en op de Dijle voor het GOG-gebied.

Voor meer duidelijkheid omtrent dit alles kan men steeds informatie krijgen bij het bestuur van Polder Battenbroek.

pvb

De kapel destijds gebouwd door de heer Jean Mertens ter vervanging van een klein houten kappelletje met Mariabeeld dat destijds in een boom hing. De boom werd tijdens een onweer vernield door een blikseminslag maar het kleine kappelletje bleef overeind.

Hier enkele foto's van de zeer oude gerestaureerde hoeve en hooischaar welke zullen moeten wijken voor het GGG-gebied. Binnen de kortste tijd zullen deze gebouwen tot het verleden behoren. Zeer spijtig! Zij zullen plaats maken voor water en slikvorming.

